

živinčeta nagloma umori in o kateri so stari Slovani mislili, da je Perunova kazen.

A drugo koreniko ima ime Perkun. Pott je stavil Perkun k staroindiškemu priimku boga Indre „Pard-žanja“, ringsum erzeugend, a po takem bi morali v litoslovanščini dobiti obliko: Pergun ali Peržun. Korenika imena „Perkun“ je: prk, sanskr. prc, besprengen, conspergere, prk-ati — prc-k-ati, sorodno gršk. περνω. Perkun je torej nevihtni dež (Gewitterregen) z gromom in bliskom združen.

Ali imeni „perkunji vrh“, „Perkunik“ ne izpričujejo na novo mojo trditev, da korotanski Slovenci so starejši od panonskih? Tema „prk“ v pomenu: coire = conspergere, nahajamo srb-slov. „prcati se“, de capris, poljsk. „parkac“ de leporibus, česk. prk, odor caprinus, slovašk. porč a, mereseć = conspergens, sansk. prc-nis, gesprenkelt, gefleckt, gršk. περνω.

Čudno je res, da v eni listini od leta 832. se dela razloček med „Winadi“ in „Sclavi“. Winades se imenujejo korotanski Slovenci, — z imenom „Sclavi“ pa se poznamenujejo oni Slovani, ki so se deloma iz Bohemije, deloma sem od dolnjega Dunaja v gorenji Avstriji naselili bili. Uže dr. Huber je vprašal: „unterscheidet diese Urkunde nicht zwischen Slawen älteren und jüngeren Stammes“? (Glej: Huber „Einführung des Christenthums“ pag. 276. 282.)

Za starinoslovce in kulturohistorike bi zanimivo bilo rešenje vprašanja: kje je početek kozolcev (Getreideharfen), katerih noben drug slovansk, pa tudi noben drug neslovansk narod v Evropi ne pozna, razven korotanskih in kranjskih Slovencev?

Politične stvari.

Ali se bo pri novem številjenju ljudstva v Avstriji narodnost v pošteb jemala?

Letos bo v Avstriji takraj Litave zopet številjenje ljudstva. Da je to silno važna reč, kdo bi tega ne razvidel? Tu ne gre samo izvedeti, koliko duš šteje naše cesarstvo, veliko večje važnosti je, da se nadrobno pokaže, katere narodnosti so te duše, koliko jih je te, koliko óne narodnosti. Pri zadnjem številjenju leta 1869. se na to ni nič oziralo in če se bo zdaj prav tako delalo, da se bodo le glave štele, jeziki pa ne, bo številjenje ravno tako napačno in pomanjkljivo, kakor je bilo leta 1869. in 1857.

Zakaj se je takrat tako štel, to bo vsakemu jasno. Sistema je bila taka, da so se vtajili milijoni Slovanov v Avstriji ali vsaj njih velikega števila ni bilo treba uradno konstatirati, da svet ni izvedel, koliko premalo pravic uživajo v primeri svoje množine s številom družih narodov. Leta 1869. je bilo na krmilu Giskra-Herbstovo ministerstvo, ki je „liberalizem“ ali svobodo razumelo le tako, da imajo Nemci pravico, vse druge narode sebi privzeti. Slované so hoteli tudi tako popolnem prezreti in potlačiti, da jih še šteli niso. Zdaj bi bil pa uže čas, da se to drugače zasučje, ker so tudi razmere se zdatno premenile. Res da vlada še ni čisto naše krvi, a tudi nasprotne nam ni, toraj bi bilo pričakovati, da bo tudi v tem obziru nepristranska, pravična, kakor obeta, da bo sploh. Zato mislimo, da vlada Taaffejeva nima nobenega interesa na tem, da bi se Slovani zopet šteli le po glavah, ne po narodnosti, kakor dozda.

Dozdaj vlada še ni izrekla, po kakem načelu misli izvršiti številjenje. Pač je bila v državnem zboru neka interpelacija o tem, a to je bilo le vprašanje, ali misli

vlada to številjenje pričeti po stari postavi od l. 1869., ali pa o tem predložiti zbornici novo postavo. Grof Taaffe je odgovoril, da se bo ravnal po postavi od leta 1869. V tej postavi pa izrečno o narodnostih ni govorenja, v tabelah (obrazkih) celó za narodnost ni nobenega predala. Če bi se številjenje vršilo strogo po tej postavi, se tudi zdaj ne bi šteli ljudje po narodnosti, po jeziku.

Akoravno pa ta postava nima nobenega predala za narodnosti, je po njenem 14. paragrafu mogoče dobiti v nji vendar tudi prostor za-njo. Ta paragraf namreč ukazuje, naj se pri prebivalstvu soštejejo tudi gluhi, slepi, nemi (mutci), in tu je pristavek: „in drugi taki“. Če se imajo toraj sošteti mutci, zakaj bi se ne imeli sošteti tudi govoreči, in tu se lahko vvrsti predal za narodnosti. Ker je po 5. §. izvršitev številjenja izročena ministerstvu notranjih zadev, ki je zdaj v Taaffejevih rokah, se nadjamo, da bo grof Taaffe po svojem načelu nepristranosti tudi za to sila važno rubriko v postavi našel prostora. Saj je Avstrija mnogojezična država, ob narodnostih sloni tu družbinsko, politično in javno življenje sploh, na jezik so navezane tudi šege prebivalcev. Če bi ne bilo raznih narodov, bi tudi ne bilo vsaj devet desetih sedanjih političnih preprirov razmere v Avstriji bi ne bile tako razkopane, kakor so zdaj zato, ker en narod — nemški — hoče vse druge, posebno slovanske, zatirati. Kdor hoče v tej zmešnjavi narediti red, mora prav nadrobno vedeti, koliko je tega, koliko družega naroda. Trideset let se uže niso prebivalci šteli po jezikih. Leta 1847. je minister Stadion pač dal sošteti manjše narode, ker mu je bilo za to, da je drug narod postavil proti drugemu, na pr. Rusine proti Poljakom, Slované in Nemce na Ogerskem pa proti Madjarom. Giskri pa je bilo nasprotno ležeče na tem, da se prikriva število drugih narodov v prid edinemu nemškemu. Tako je podlaga številu raznih narodov še zmiraj številjenje od leta 1847., in tedanjemu številu se prideva vsako leto nekaj odstotkov prirastka, pa zopet le po deželah, ne po narodnostih.

Za stroške številjenja bo menda moral državni zbor privoliti še 3000 gold. več, nego jih je v proračun postavljenih. Toraj bi bilo vsakako prav, če bi zbornica zahtevala, naj se novo številjenje vrši tudi po narodnostih. Našim in slovanskim poslancem sploh bo toraj nalog, skrbeti za to, da se v dotične izkaze spravi tudi predal za številke o narodnostih.

Čehi so to reč uže pretresali, le o tem še niso edini, kako bi se to doseglo, ali po kaki interpelaciji, ali po samostojnem predlogu, katerega bi podali zbornici. Najvpešnejši bo predlog, katerega vlada ne bo mogla prezirati, če bo po večini zbornice sklenjen. Morda bi se v tak predlog vzelo tudi načelo, po katerem se ima določevati narodnost. Nekateri so te misli, da bi tu odločeval rodbinski jezik, to je, jezik, ki se v hiši govori; a to bi ne bila številjenju prava podlaga, kajti znano je, da na pr. pri nas posebno po mestih sem ter tje v čisto slovenskih rodovinah govore nemški ali laški — a kako? — to se vé. Taki bi se pri številjenju izdajali gotovo za Nemce ali Lahe in tako bi bilo njih število preveliko v izkazu. Nam bi se veliko pravilnejše in natančnejše zdelo, če bi se po slovanskih krajih za Nemce ali Lahe vpisali le tisti, ki so res med Nemci ali Lahe rojeni, ali k večjemu še tistih starišev tu rojeni otroci, in pa nemške in laške kolonije, drugi pa ne, in da bi posameznikom ne bilo dovoljeno odločevati svojo narodnost, ker se na ta način utegne primeirti, da se bo sin slovenskega kmeta, ki komaj kako nemško besedo ume, vpisal za Nemca.

Vsakako je ta reč tako važna, da je vredna največje pozornosti naših poslancev.